

Cena proumeraty:
w Łodzi
Kwartalnie Mk. 155.
Miesięcznie „ 45.
za roznośnienie
5.00 fen. miesięcznie.
Z przesyłką poczt.
Kwartalnie Mk. 150.
Miesięcznie „ 50.
Poza Łodzią egz. 2.10
W Ameryce 1/2 dolar.
miesięcznie.

KALENDARZYK
Wtorek, Teodora M.
Środa, Andrzeja z Awel.
Czwartek, Marcinaa.

**BUDUJMY
OJCZYZNĘ**
zgoda i pracą!

REDAKCJA
w ŁODZI
Al. Kałciuszki No 41
TELEFON 28,

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Wtorek, dnia 9 listopada 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeń, ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i opłat administracja nie odpowiada

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem mk. 5 w tekście mk. 5 z wyjątkiem 353 mk. nekrologi mk. 3 za wiersz nonparel. **Drobne ogłoszenia 50** fen. za wyraz; dla poszukujących pracy 40 i Kołankaty mk. 5.— Ogłoszenia zamiejscowe 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 103 pr. drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć łamów za tekstem na 5 łamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi tylko na 2, 4, 6 łamów. **Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.** Można zamawiać „Rozwój” w ZGIERZU u p. Lacha Kłosk

Likwidacja polskiej polityki ukraińskiej.

(Od własnego korespondenta)

WARSZAWA. 8 XI. Ukraińskie biuro donosi z Kamieńca Podolskiego, że gen. ukraiński Pawlenko kazał aresztować Petkure, a

sam poddał się pod rozkazy hetmana Skoropadzkiego, znanego przyjaciela Niemiec.

SPRAWA SENATU.

(Od własn. korespon.)

WARSZAWA. 8 XI. Od soboty toczą się rokowania między prawicą sejmową a lewicą na temat senatu. Dzisiaj na konwencji seniorów przyszło do porozumienia, że par. 35 i 36 będą tematem dyskusji w komisji konstytucyjnej. Dalsze głosowanie nad paragrafem zostanie wstrzymane i odnośna ustawa odro-

czona. Są wszelkie dane, że przyjdzie do kompromisu. Sprawa wykluczonych posłów zajmie się komisja regulaminowa. Marszałek sejmowi oświadczył, że celem pilnowania porządku ma być utworzona specjalna straż marszałkowska.

Rząd polski a kwestja wschodnia.

(Od wł. koresp.)

WARSZAWA. 11. W komisji spraw zagran. omawiano dziś sprawę polityki wschodniej. Uchwalono następującą rezolucję, która zostanie przedłożona sejmowi na najbliższym posiedzeniu: W przeświadczeniu, że itniejąca na ziemi wileńskiej administracja winna pozostać w ramach tymczasowego

zarządu tej ziemi, by nie wywołać niebezpiecznych komplikacji międzynarodowych, sejm wzywa rząd, aby na ziemiach, objętych granicą, ustaloną traktatem ryskim, oraz zajętych przez wojska polskie wprowadził natychmiast normalną polską administrację, integralnie łącząc ziemie te z Rzeczpospolitą Polską.

Konwencja polsko-gdańska.

(Od własnego koresp.)

WARSZAWA. 8 XI. Według miarodajnych informacji zostanie w tych dniach podpisana umowa polsko-gdańska. Za ustępstwa na rzecz administracji portowej ma Pol-

ska otrzymać korzystniejsze warunki w sprawie wojskowej i co do reprezentacji Gdańska zagranicą.

Biskup Łoziński zmarł.

(Od własn. koresp.)

WARSZAWA 8-11. Według informacji kół miarodajnych biskup miński Łoziński i wileński Mich. Kłewicz byli razem więzieni w Mińsku. Biskup Łoziński zmarł, biskup Mich. Kłewicz jest bardzo wyczerpany.

Z MAŁOPOLSKI.

— 0 —

Wywłaszczenie Powiatowa komisja ziemiska w Przemyślu przeznaczyła do wykupienia i rozparcelowania następujące majątki: Nakło, własność M. Schächtera. Hareczko M. Grünspana. Grochowce D. Dolinińskiego. Średnie i wola Krzywiecka Mieczysława Joczka. Boratycze Zofii ks. Lubomirskiej. Pieszowice Jadwigi ks. Lubomirskiej. Nechrubka Ka-

roliny ks. Lubomirskiej. Paśkowice Władysława Kochanowskiego. Olszanów Tadeusza Zebrockiego i majątek państwowy Małchowice.

Powiatowa komisja ziemiska w Dobromiłu przeznaczyła do wykupu i parcelacji następujące majątki: Rozpust Edmunda Nowackiego. Posada Nowomiejska Wiktora Żurawskiego. Kotów spadkobierców Spotta. Brzozowa Natana Steina. Lachowa Władysława Dudzińskiego i majątki państwowe Hubieca i Przedzielnica.

Domy nie mogą być budowane.

Niejednokrotnie w najpoczyńszych naszych pismach zjawiały się artykuły i informacje o chęci rządu lub miast, w celu zaradzenia choć częściowemu brakowi mieszkań, wykończeniu rozpoczętych przed wojną budowli domów mieszkalnych na swój koszt i branie ich w administrację, aż sumy wyłożone na wykończenie domu, zamortyzują się.

Takie wiadomości, podawane przez ludzi niedoświadczonych, wprowadzają szerszy ogół w błąd, bo są one nie wykonalne.

Niewykonalne dla tego, że dom czteropiętrowy o 40 lokciach frontu z 2 oficynami po 50 lokci frontu, który stoi już pod dachem dla wykończenia swego, nie wykwinętego, potrzebuje 15 do 20 milionów marek. Ze te cyfry wzięte są z rzeczywistości mogą powołać się na nadzwyczajne posiedzenie komisji sejmowej odbudowy i rozbudowy miast, a na tem posiedzeniu w obecności sześciu ministrów i ich zastępców, kilkunastu posłów i kilkunastu delegatów największych instytucji finansowych państwa polskiego, zastępcy ministrów przemysłu i handlu, odczytał ceny materiałów budowlanych, a między innymi 1 metr sześcienny muru kosztował w maju 1920 roku 965 marek, a 1 metr sześci. budowli mieszkalnej kosztował w maju 750 do 850 mk. średnie 800 mk., a wybudowanie wyżej wspomnianej kamienicy z bocznymi oficynami kosztowało przy tych cenach 20 milionów mk.

Taki dom przy obecnej stawie mieszkaniowej może dać dochodu co najwyżej 50 tys. sieci marek rocznie.

Jeżeli ma rząd lub miasto wykończyć budowlę, to musi wyłożyć na wykończenie jej 15 milionów mk. i tenże rząd lub miasto musi mieć zapewnione dla siebie 5 proc. od wyłożonych pieniędzy.

Te 5 proc. od 15 milionów wynoszą 75000 mk., kiedy cały dom z oficynami daje obecnie brutto 50000 mk. Taki dom nie może być wykończony, ani przez rząd, ani przez miasto, bo on nie dałby amortyzacji, ani procentów od wyłożonych 15 milionów marek.

Ustawa mieszkaniowa wyklucza takie nowo wybudowane domy z pod ustawy, ale by mieć 5 proc. od wyłożonego kapitału, 1 proc. na amortyzację i 4 proc. na administrację i remont domu, musiałby brać rząd czy też miasto taką cenę za mieszkanie, by osiągnąć owe 10 proc. brutto od wyłożonych pieniędzy. Te 10 proc. od 20 milionów to 2 miliony marek. Dem. o jakim ciągle mowa, ma 10 mieszkań 4 pokojowych we frontowym budynku i 10 mieszkań 3 pokojów w oficynach ma więc razem 70 pokoi. Te 70 pokoi musi zapłacić 2 miliony mk. rocznie. Wobec tego mieszkanie 4 pokojowe musi kosztować 114000 marek rocznie, a mieszkanie 3 pokojowe 86000 mk. rocznie. Tutaj nadmieniam, że wartość placu nie jest brana w rachubę i szczęśliwy właściciel tej budowli, będący już pod dachem, przy tak skromnych cenach za mieszkanie przyjdzie do posiadania tej budowli za 75 lat.

Druga przyczyna, a wiele ważniejsza, od

Podpisanie konwencji polsko-gdańskiej 15-go b. m.

PARYŻ. 8 11. (PAT) Potwierdza się wiadomość, że Rada ambasadorów zatwierdziła zmiany w projekcie konwencji polsko-gdańskiej oraz zdecydowała, że ma ona być podpisana dnia 15 b. m. równocześnie z aktem konstytucji wolnego miasta Gdańska.

GDANSK. 8 11. (PAT) Po dłuższej przerwie komisarz Gdańska zwołuje na 15 listopada posiedzenie konstytuanta gdańskiej, na której nastąpi uroczysta proklamacja Gdańska jako wolnego miasta. Na tem po-

siedzeniu będzie odczytany również tekst konwencji polsko-gdańskiej.

GDANSK. 8 11. (PAT) Podpisanie konwencji nastąpi pomiędzy 9 a 15. 11. Tekst konwencji został przyjęty przez delegację gdańską. „Danziger Neueste Nachrichten” podają, że Liga narodów na posiedzeniu w Genewie zajmie ostatecznie sprawę konstytucji gdańskiej. Dziennik zaznacza, że nie ulega wątpliwości, iż projekt konstytucji ulega również zmianom.

Rząd litewski zgadza się na plebiscyt w Wilnie?

GDANSK. 8 11. (PAT) Dzisiejsze dzienniki niemieckie donoszą z Kopenhagi,

że rząd litewski zgodził się z pewnymi zastrzeżeniami na plebiscyt w Wilnie.

Dr. Leon Reich, prezes Rady narodowej żydowskiej Wschodniej Galicji, przybył do Londynu dla interwenjowania na rzecz swych współwyznawców i dla zapewnienia im przyszłości. Jest około 600,000 żydów, w tym kraju, gdzie stanowią oni 10 proc. ogółu ludności. W samym Lwowie stanowią żydzi 30 proc. Pozycja żydów galicyjskich jest jedyna w swoim rodzaju: ponieważ liczba Polaków i Ukraińców jest mniej więcej równa, od ich decyzji zależy ostateczne kierownictwo polityczne nad tym krajem. Zdali oni sobie jednak sprawę, na jakąkolwiek przewagę się sirone, są prześladowani przez urąg. Jest zatem rzeczą niezbędną, aby żydom galicyjskim zostały przyznane prawa narodowe. Dr. Reich, oświadczył, że 93 pr. żydów galicyjskich przystąpiło już do Narodowego stronnictwa żydowskiego. Główne ich żądania wyrażają się w następujących punktach.

1. Prawo uregulowania spraw wewnętrznych wyłącznie żydowskich przez żydowskie zgromadzenie z wyboru.

2. Utworzenie nie tylko szkół początkowych (jak to przewiduje traktat o mniejszościach) ale i szkół średnich dla młodzieży żydowskiej.

3. Instalacja przy rządzie centralnym specjalnego departamentu do spraw żydowskich.

Nowy komisarz Gdańska.

Według informacji „Danziger Zeitung” upatrzeni na stanowisko komisarza Ententy w Gdańsku Eric Coban, referent ministerjum spraw zagranicznych w Chrystjanji nie jest Szwedem, lecz Norwegczykiem. Był on od roku 1909 do 1911 sekretarzem legacyjnym przy poselstwie norweskim w Sztokholmie, od roku zaś 1911 do 1917 chargé d'affaires w Rio de Janeiro. W roku ubiegłym mianowany został przedstawicielem Norwegii w Lidze Narodów.

ZNISZCZENIE POLSKI W ŚWIETLE CYFR.

W Poznaniu ukazało się pismo drukowane po francusku p. t. „La vie polonaise” wydane przez Komitet obrony narodowej w Poznaniu. Niezależnie od zagadnień politycznych, przed stawia ono także naszą ruinę ekonomiczną, będącą wynikiem wojny światowej. Niektóre cyfry posiadają ogromną wymowę. Oto na ziemiach dawnego Królestwa Polskiego zawierucha wojenna wywróciła niemal co jedenasty dom, a w Małopolsce co trzynasty. W Królestwie stwie wyrabano 110,000 hek. tarów lasów, a w Małopolsce 240,000 hektarów. W Królestwie zarekwirowano prawie połowę koni i połowę bydła. W Małopolsce liczba koni, i bydła i trzody chlewnej zmniejszyła się o 30 do 50 proc. Ogółem wartość straconego w ten sposób przez Polskę inwentarza stanowi pięć i pół miliarda franków.

Niemcy wywieźli prawie wszystkie motory, maszyny, transmisje i urządzenia fabryczne. Motory elektryczne i parowe, zniszczone lub uwiecznione, odpowiadają sile 110,700 koni parowych, waga instalacji zniszczonych lub uwiecznionych wynosi 100,000 ton, a me... 215,000 tonn. Przed wojną wielki przemysł, nie licząc kopalń, zatrudniał 3... 48,000. W styczniu 1914 roku Kró... dało 1250 lokomotyw, a pod kon... kiej okupacji zaledwie 800. Licz... pasażerskich spadła z 1685 do 92... wych z 34,430 do 10,975.

Co się dzieje z „Grunwaldem”?

Jak wiadomo, znakomity obraz Matejki „Grunwald”, własność warszawskiego Tow. Zachęty Sztuk Pięknych, wwieziony został z Warszawy przed wkroczeniem do niej armji niemieckiej w roku 1915.

Atcydzieło Matejkowskie, przewiezłone do Moskwy, w ciągu wojny przechowywane tam było w specjalnej wielkiej pacy w mieszkaniu p. Aleks. Lednickiego. Gdy wybuchła rewolucja bolszewicka, a p. Lednicki niespodzianie musiał Moskwę opuścić, tłumacz bolszewicka zdemolowała mieszkanie p. Lednickiego. O losie „Grunwaldu” nie dotąd nie było słyhać.

Obecnie powrócił z Rosji literat p. K. Kulinowski, który oświadczył, iż „Grunwald” został ocalony i z innymi cennymi zabytkami polskiej sztuki i kultury przechowywany jest w lokalu komisariatu spraw zagranicznych. Opatrz nad „Grunwaldem” i innymi zabytkami polskimi rozacza w Moskwie p. Teodor Lipiński, artysta-rysownik, pod protektoratem komisarza Radka-Sobeisona.

WYWIAD Z GENERAŁEM ZELIGOWSKIM.

Korespondent „Morning Post” po dwudniowym pobycie w Wilnie twierdzi, że rozstrzygnięcie przemocą sprawy Wilna przez mocarstwa Ententy miałyby takie skutki, iż rzucenie zapalki na proch. Małe siły gen. Żeligowskiego wzmocnione byłyby przez kobiety i dzieci w razie ataku obcych wojsk. Korespondent ów miał wywiad u generała Żeligowskiego, który mu oświadczył, że odpowiedzialność za okupację spada w dużym stopniu na misję Ligi Narodów, która bez mandatu nie miała określić przynależność państwową okupacji bez pytania się o wole ludności. Z podziwieniem mówił generał o akcji pułk. Władysława przedstawiela Anglii (w Kownie), który przedstawił mu ultimatum, że w razie niewycofania z Wilna, Polska będzie ukarana przez Ligę Ententy. „Nasza decyzja” mówił, „zawzięta była po wzięciu pod uwagę wszelkich powikłań politycznych międzynarodowych. Wilno jest naszym rodziem rodzinnym. Słyszeliśmy, że Liga Narodów zakazała nam wejść do miasta, a potem, że Liga wkroczy do miasta bez mandatu, aby ustalić swe decczcie bez zapytania ludności. Żołnierze dywizji litewsko-białoruskiej byli zwerbowani na spornem terytorjum i jego synami. Mają teraz przed sobą alternatywę: albo opuścić swój kraj, swe ogniska i rodziny, albo uznać władzę rządu kowieńskiego, tworu niemiecko-bolszewickiego. Przeszliśmy tu raczej jako obywatele, niż jako żołnierze, jako właściciele i obrońcy naszego kraju. Żadna siła nie jest zdolna zmusić nas do opuszczenia swoich ognisk. Wolimy raczej śmierć! Nie usuniemy się, póki ludność nie postanowi o swym losie”.

FABRYKA DOLARÓW WE LWOWIE

Policja lwowska wykryła iż niejaki Izrael Brauner fabrykuje na wielką skalę fałszywe dolary amer., które następnie, przy pomocy agentów rozsprzedaje — głównie chłopom we Lwowie i różnych innych miejscowościach wschodniej Małopolski. Wspólnicy Braunera obili się w krótkim czasie majątku w kwotę około 40,000,000 marek. Aresztowana już

Co tydzień
1,000,000

dla tych
którzy zaoszczędziwszy

1,000

nabyli

4%

PAŃSTWOWA
POŻYCZKĘ
PREMIJOWĄ.

streszaląca na długie lata kapitalista od budowy domów, jest brak zaufania kapitału do takiego sejm i rządu, który mógł wydać ustawy mieszkaniowe takie, jakie obecnie mamy.

Kapitalista, posiadający 20 milionów mk. mógłby wybudować dom i korzystać z przywilejów, jakie daje sejm i rząd dla nowo powstających budowli, lecz nie może korzystać z tego, bo nie ma gwarancji, czy tenże sejm za 2 lata lub 5 lat nie wyda nowej ustawy mieszkaniowej kagańcowej i jego kapitał zrujnuje mu.

Sejm i rząd musi najpierw dać dowód, że osobista własność i prawa do własności nieruchomości w miastach są nienaruszalne i właściciel ma pełne prawo rozporządzać nią. Wtedy dopiero kapitał będzie miał zaufanie do sejm i rządu i wtedy dopiero rozpocznie się budowanie domów. Wszelkie środki zaradcze projektowane przez rząd i sejm są mrzonkami.

Mieczysław Suligowski.

Posiedzenie sejm u jutro w środę.

WARSZAWA 8—11 (PAT) Konwent seniorów pod przewodnictwem marszałka sejm u postanowił najbliższe posiedzenie sejm u plenarne na środę 10 b. m. z porządkiem obrad obejmującym sprawy nie związane z konstytucją, posiedzenie zaś komisji konstytucyjnej zwołać na śwtartek 11 b. m. o godz. 11 przed południem.

Polska płaci długi.

Pisma angielskie ogłosiły obecne następujący komunikat Uniwersal service, stwierdzający solidność płatniczą Polski, mimo trudnych warunków ekonomicznych naszej ojczyzny, wywołanych długotrwałą wojną:

„Płacąc 1,176,454 dol. tytułem procentu od dłużnego kapitału za wykupione zapasy od rządu Stanów Zjednoczonych, Polska, ten wojną zniszczony kraj, dała dobry przykład innym narodom, a przedewszystkiem Wielkiej Brytanji i Francji.

Aczkolwiek państwa te winne są rządowi około 10 miliardów dolarów i posiadają przeszło sto razy więcej majątku, niż Polska to jednak ani Anglja, ani Francja nie spłaciły ani centa procentu od kapitału, opartego na barkach narodu amerykańskiego, któremu kazano płacić przez trzy lata podatek.

Wyplaty dokonał w imieniu rządu polskiego poseł Lubomirski, płacąc czekiem banku National City Bank.

Ogółem dług Polski w Ameryce sięga sumy 170 milionów dolarów. Inne państwa, które zakupiły u rządu Stanów Zjednoczonych część nadwyżki zapasów wojennych, są następujące: Republika litewska na 4 miliardy 159,591,95 dol., Estonia 12 milionów, Belgja 27 milionów, Czechosłowacja z górą 18 milionów”.

Ocą państwa w państwie.

Korespondent paryski przesyła „Rzecz” następujący komunikat londyńskiego „Jewish Correspondence Bureau” jak ukazal się w paryskiej „Tribune Juive” z 29 X.

nego z głównych agentów Braunera, niżejko go Pischla Haffla z Niżankowic. Sam „fabrykant” zdołał uciec, lecz policja jest już na jego tropie.

Z min. spraw wojskowych.

WARSZAWA 8—XI (PAT) W sprawie powszechnego obowiązku służby wojskowej wydział prasowy min. spraw wojskowych podaje do wiadomości poniższe rozkazy ministra spraw wojskowych; Niniejszem przywraca się w całej pełni moc obowiązującą art. 61 i 62 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Tym sposobem przywrócone zostały dla jedynych żywicieli rodzin ulgi, które w związku z ówczesną sytuacją wojenną w sierpniu r. b. zostały czasowo wstrzymane. Rozporządzenie powyższe obejmuje zarówno popisowych, stających obecnie lub mających stawać do poboru, jak i tych szeregowych, którzy znaleźli się w wojsku na skutek chwilowego wstrzymania mocy obowiązującej art. 61 i 62 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Dla uzyskania przewidzianych w art. 61 i 62 ulg winny osoby zainteresowane złożyć odpowiednio podanie niezależnie od tego, czy podanie takie uprzednio składały lub nie, do tej instytucji, w której sprawa ich została zawieszona wobec chwilowego cofnięcia ulg w art. 61 i 62 ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Podania należy składać włącznie do powiatowych komend uzupełnień, które są uprawnione do udzielenia wszelkich wyjaśnień w sprawach poborowych.

DEMONSTRACJE ANTYSEMICKIE.

Na niemieckiej technice w Bernie Morawickim przyszło w ostatnich dniach do gwałtownych demonstracji antysemickich. Studenci niemieccy domagają się wykluczenia z techniki studentów żydowskich.

STRAJK W BERLINIE.

BERLIN. 8 XI. (PAT) Strajk w elektryczni miejskiej w Berlinie trwa nadal. Tramwaje nie kursują. Całe dzielnice miasta są w ciemnościach. Wczoraj prawie wszystkie teatry i kina były zamknięte. Do strajku berlińskiego przyłączyli się robotnicy gazowni w Scharlotenburgu.

POMNIK NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA.

Francuska Rada ministrów postanowiła wnieść na najbliższym posiedzeniu w Izbie deputowanych projekt ustawy upoważniającej do przeniesienia pochowania w Panteonie w dniu 11 listopada jako w drugą rocznicę zawieszenia broni, zwłok jednego z nieznanych żołnierzy francuskich, jednego z tych, którzy padli na polu chwały i pochowani byli w bratniej mogile.

ZABURZENIA W IRLANDJI.

LONDYN. 8 XI. (PAT) Według ostatnich wiadomości z Irlandji wybuchły tam nowe kłopoty rozruchy w okolicach Belfastu i Corry. Liczba ofiar jest bardzo znaczna.

Wojoskie walki Wrangla.

LJON 7—11 (PAT) Z Sewastopola donoszą, że wojska gen. Wrangla walczą obecnie z powodzeniem na całym froncie, trzymając silnie swe pozycje mimo zacieklności oddziałów komunistycznych, walczących w pierwszej linii armji czerwonej. W odcinku Perekopskim na południe od miasta próbują obecnie bolszewicy kontynuować swoją ofensywę, wznawiając atak, w którym wziął udział pułk szturmowy z Rosji i pułk komunistyczny z Petersburga. Wojska lewego skrzydła gen. Wrangla uwolniły całym szeregiem kontrataków linię kolei żelaznej w okolicach Noworosyjska. Straty czerwonych są o. brzymie.

Zdrada Machno.

Potwierdza się wiadomości o nowej zdradzie Machno, który znów przeszedł na stronę bolszewików. Jednakże z pośród żołnierzy Machno przeszła tylko nieznaczna ilość; ze zdrajców, którzy przeszli na służbę do czerwonych, bolszewicy utworzyli specjalną „dywizję”.

Zajęcie w Moskwie.

LJON 7—11 (PAT) „Petit Parisien” donosi: Według otrzymanych informacji przyszło w Moskwie do tak poważnych zaburzeń, iż ustawiono armaty na ulicach i wezwano na pomoc wojska z Piotrogradu dla uśmierzenia buntu.

Luźność Kijowa.

Z Wiednia donoszą, podług statystyki komisariatu aprowizacji Kijów liczy 87 tys. mieszk. gdy w r. 1914 było 600 tys., a za czasów hetmana liczba mieszkańców dochodziła do miliona.

Zmiany w Izbie niższej.

PARYŻ 8 listopada. Wybory gminne w Anglii dają obraz zupełnego zwrotu nastrojów, jaki nastąpił tam od czasu wielkich wyborów do obecnego parlamentu. Cyfrowo sprawa się przedstawia, jak następuje: Unioniści pozyskali 11 mandatów, 31 stracili, koalicyjniści liberalni, stronnicy Lloyd George’a stracili ogółem 22 mandaty. Robotnicy stracili 18 mandatów, niezależni liberałowie 13 mandatów. Z powyższego wynika, że liberałowie z grupy Asquitha poczynili znaczne postępy i to kosztem tak koalicyjniistów, jak i robotników, którzy stracili wiele głosów na rzecz grupy Asquitha. Wogóle ujawniło się znaczne przesunięcie na korzyść opozycji. Gdyby wybory do Izby gmin miały podobny rezultat, to już obecna mniejszość stałaby się większością. Przed pół rokiem jeszcze liczono się z możliwością, że gdyby robotnicy mieli okazję do przeprowadzenia nowych wyborów, to wywarliby miarodajny wpływ na politykę angielską. Dzisiejszy wynik wyborów gminnych skończył się jednak dla robotników porażką. Miasta w których robotnicy zostali pobici, są wybitnymi centrami przemysłu, jak na przykład Manchester, Liverpool, Birmingham, Cardiff, Nottingham, Middlesborough. W Glasgowie na 87 dawnych mandatów robotnicy zdobyli tylko 44. Wynik wyborów przedstawiony powyżej obejmuje 300 gmin miejskich.

Według ostatnich wieści, nadeszłych z Londynu, rozwiązanie Izby niższej jest wkrótce oczekiwane.

Skład Izby reprezentantów w St. Zjednoczonych.

NOWY JORK 7—11 (PAT) W nowej Izbie reprezentancja stronnictw przedstawia się jak następuje, 239 republikanów 133 demokratów i 1 socjalista.

Nowa Liga Narodów.

LJON 7—11 (PAT) Radjo. Harding oświadczył, że jest przeciwnikiem Ligi narodów w obecnej jej formie i dodał że gdy nowy rząd amerykański przyjdzie do steru, wezwie on narody do utworzenia Ligi, która nie będzie wymagała wyrzeczenia się przez Amerykę żadnej z jej amerykańskich dążeń.

Reorganizacja armji.

LJON 7—11 (PAT) Rada ministrów francuskich, która zebrała się w pałacu Eizejskim pod przewodnictwem prezydenta Milleranda rozpatrywała projekt reorganizacji armji. Według „Petit Parisien” nastąpiło zupełne porozumienie między członkami gabinetu w sprawie zasadniczej ustawy wojskowej, która ma być przedłożoną między 16 a 20 listopada, a która zmniejszy służbę w wojsku z 3 na 2 lata.

Egzekucja praw.

LJON 7—11 (PAT) Prasa francuska donosi, że wojska serbskie zajęły ziemie na prawym brzegu Tymoka, odstąpionym jej przez Bułgów. Tymok stanie się w ten sposób rzeką serbską. Jeńcy bułgarscy pozostali dotychczas w Serbji mają być odesłani do Ojczyzny.

Inwalidzi.

W sprawie nadzwyczajnego dodatku do tymczasowych zasiłków dla inwalidów wojskowych zostały wprowadzone następujące postanowienia.

Par. 1. Zasiłki dla objętych wyżej wspomnianą ustawą inwalidów-szeregowych łącznie z nadzwyczajnymi dodatkami według ustawy sejmowej z dnia 26-go marca 1920 r. wynoszą miesięcznie:

„	„	„	„	„	„	26%	413	-200
„	„	„	„	„	„	41%	603	-500
„	„	„	„	„	„	61%	303	-350
„	„	„	„	„	„	81%	1003	1000

Nadzwyczajne dodatki, wnoszące według art. 1 ustawy sejmowej z dn. 9 lipca 1920 r.

dla inwalidów V kategorii	— 40 mk.
IV	— 60 „
III	— 150 „
II	— 400 „
I	— 600 „

Dodatki te należą się tylko inwalidom, będącym w niedostatku.

Ustalono art. 1 ustawy dodatki nadzwyczajne nie mogą być przyznane w szczególności następującym inwalidom:

inwalidom, zajmującym posady państwowe (komunalne), inwalidom, których przeciętny zarobek dzienny równa się lub przewyższa zarobek dzienny niewykwalifikowanego robotnika w miejscu zamieszkania inwalidy, inwalidom, przyjętym do zakładu inwalidzkiego, o ile nie posiadają rodziny, znajdujących się bez środków do utrzymania, inwalidom, posiadającym kapitał w jakiegokolwiek bądź formie, mogący im zapewnić dochód w wysokości, określonej pkt. b, inwalidom posiadającym ruchomy lub nieruchomy majątek, do którego równa się, lub przewyższa zarobek niewykwalifikowanego robotnika w miejscu zamieszkania inwalidy, lub który w razie sprzedaży może zapewnić im także utrzymanie.

Każdy inwalida, abiegający się o nadzwyczajny dodatek według ustawy sejmowej z dnia 9 lipca 1920 r. winien dołączyć do podania wypełniony formularz według wzoru do niniejszego par.

Wypełniony i podpisany przez inwalidę formularz winien być poświadczony przez właściwy Urząd gminny Urząd Parafjalny (Wyznaniowy). Wraz z formularzem składa inwalida przynależnej Ekspozyturze Sekcji opieki podanie o przyznanie nadzwyczajnego dodatku.

Sprawa podwyższenia rent inwalidów wojskowych na obszarze b. Dzielnicy Praskiej zostanie unormowana osobnym rozporządzeniem.

KRONIKA

— Z Koła Przyjaciół Harcerstwa.

a) W niedzielę o 4-ej po południu, w sal. Tow. Krajoznawczego odbyło się ogólne zebranie roczne Koła przyjaciół harcerstwa w obecności stu kilkudziesięciu osób. Przewodniczył wojewoda Antoni Kamiński.

Sprawozdanie z działalności patronatu wykazuje, że powstał on 16 listopada 1919 r. Do końca roku sprawozdawczego liczba członków doszła do 150. Są to przeważnie rodzice harcerzy lub nauczycielstwo.

Ze sprawozdania z inspektoratu żeńskiego dowiedziano się, że w Łodzi jest 11 drużyn żeńskich; zaś ze sprawozdania inspektoratu męskiego wynika, że w Łodzi jest przeszło 800 harcerzy, którzy stanowią 17 drużyn. Młodzież męska harcerska jak jeden mąż stanęła na zew Naczelnika Państwa do obrony ojczyzny.

Postanowiono podnieść składkę członkowską do 60 mk. rocznie licząc od 1 października r. b.

Za pomocą głosowania tajnego do zarządu patronatu wybrani zostali pp. Tadeusz Kamiński, dr. A. Goldenberg, wojewoda Antoni Kamiński, wojewodzina Stanisława Kamińska, generałowa Olszewska, dyr. Starkiewicz, dyr. K. Tomaszewski, B. Wocalewski, St. Izyski, L. Grabiańska, dyr. A. Idzikowski, Fr. Waszkiewicz.

— STRAJK W FABRYZACH.

a) Zapowiadany od kilku dni strajk w fabrykach łódzkich przez Związek robotników przemysłu włóknistego doprowadzono do skutku. Przedstawiciele fabrykantów stali się wszelkimi sposobami załagodzić sytuację i pójść na kompromis z delegatami robotników, lecz długotrwałe pertraktacje nie dały pożądanego pożytecznego wyniku.

Robotnicy nie zgodzili się na żadne ustępstwa, stojąc twardo przy pierwotnych żądaniach, mianowicie podwyżki o 200 proc. od otrzymywanej dotychczas płacy zarobkowej. Nie pomogła interwencja inspekcji pracy w sprawie, której doprowadzić obie strony do wzajemnego porozumienia. Ważnym jest ten szczegół

dniu 20 | X—1920 roku rozstał się z tym światem, w obronie Ojczyzny przed najazdem bolszewickim

ś. † p.

Jerzy Brinckenhoff

ułan, ochotnik 303 pułku ułanów, uczeń 7 kl. Wyż. Szk. Reał. Zgr. Kup. m. Łodzi lat 13.

W zmarłym tracimy zacnego koleżę i przyjaciela. Pamięć Jego na zawsze wśród nas pozostanie

Koledzy.

5520

W dniu 6 b. m. rozstał się z tym światem członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Współdzielczego „Handlowiec Polski“

ś. † p.

JAN GRIZER

W zmarłym tracimy dobrego koleżę, który oddany pracy, stale przyczyniał się do rozwoju naszej placówki, to też pamięć o Nim pozostanie trwała.

Zarząd Stowarzyszenia Współdzielczego „Handlowiec Polski“

5519

że lubo początkowo do strajku parł tylko Związek P. P. S., później atoli znalazł on gorące poparcie ze strony Związku zawodowców „Praca“. Otrzymałszy kategorię od mowy co do zaspokojenia wymaganych zadań wszyscy robotnicy przemysłu włóknistego zastrajkowali wczoraj. — Stanęły wszystkie fabryki, zatrudniające kilkadziesiąt tysięcy robotnika. Co dalej będzie, nie wiadomo.

— O SKASOWANIE GODEŁ PARTYJNYCH.

a) Województwo łódzkie rozesłało do wszystkich przewodniczących wydziałów powiatowych oraz prezydentów miast okolic, w sprawie skasowania godeł partyjnych na gmachach i budynkach komunalnych. Województwo, wychodząc ze stanowiska prawnego, uważa przystrajanie gmachów komunalnych godłami i standardami będącymi widomym znakiem przynależności partyjnej pewnej grupy członków związku, za wielce niepożądane i sprzeczne z prawem.

— Egzaminy nauczycielskie.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że egzaminy dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli sąsiadów powszechnych rozpoczyna się dnia 30 listopada 1920. Podania o dopuszczenie do egzaminów wraz z załącznikami, należy wnieść do Inspektora Szkolnego tego powiatu, w którym nauczyciel pracuje, najdalej do dnia 10 listopada. Egzaminy odbędą się w następujących miejscowościach: Warszawa, Włocławek, Białystok, Lublin, Kielce, Częstochowa, Łódź i Kalisz.

— Światne projekty alei zjazdowej gotówkip?

a) Z wiosną r. p. rząd przystępuje do budowy gmachu instytutu epidemiologicznego oraz instytutu badania artykułów spożywczych. Plac pod budowę gmachu, według planów architekta W. Eisowskiego, magistrat ofiarował rządowi przy Wodnym Rynku o powierzchni 2,500 metrów kwadr.

Bucynek będzie murowany, dwupiętrowy z piwnicami, z lokalną kanalizacją i wodociągami. Parter przeznaczony będzie na instytut badania artykułów spożywczych, w którym pracować będzie 26 osób.

Na pierwszym piętrze urządzony będzie instytut epidemiologiczny, zatrudniający 8 pracowników, z salą dla wykładów publicznych.

Drugie piętro przeznaczone będzie na dwa mieszkania dla kierowników zakładów. Koszty budowy gmachu w przybliżeniu obliczono na 20 milionów marek.

— Projekt gmachu dla izby Skarbowej.

a) Sprawa sporządzenia projektu na budowę Izby Skarbowej dla m. Łodzi będzie rozwiązana drogą konkursu pomiędzy obranymi przez Województwo Łódzkie architektami. Energiczne podjęcie sprawy budowy Izby skarbowej w Łodzi zawdzięczać należy inicjatywie i staraniom Okręgowej Dyrekcji robót publicznych, z inżynierem Stawiskim na czele.

— Uczczenie pastora Gudiacha.

a) Celem uczczenia zasług byłego prezesa, a teraźniejszego członka honorowego Chrześcijańskiego Tow. Dobroczynności, pastora R. Gudiacha, rada zarządzająca na ostatnim posiedzeniu postanowiła nazwać jedną z sal Domu Starców — „salą imienia pastora Gudiacha, i zawiesić w sali posiedzeń Tow. jego portret, i stworzyć fundusz w czysty jego imienia, przeznaczając odsetki na cele Towarzystwa.

Jeden z członków rady złożył już na cel powyższy 5000 mk.

— Sprawozdanie zwłok.

a) W piątek dnia 12 b. m. nastąpi przywiezienie zwłok poległego w walkach pod Ciechanowem powstańca łódzkiego ś. p. Aleksandra Nasiłkowskiego. Kondus załobny w asyście wojskowej warty honorowej wyruszy o godz. 4-ej ppół. z dworca fabrycznego na stary cmentarz. Na uroczystość powyższą przybędą z Warszawy przedstawiciele Sejmiku i wszystkich klubów sejmowych.

— Zakład kąpielowy.

a) Mieszczący się przy ul. Szkolnej Nr. 11. III miejski zakład kąpielowy z dniem 8 listopada z powodu zepsucia się kotła parowego został zamknięty aż do odwołania. Miejskie szkoły powszechne winny kierować dzieci do kąpiei do II miejskiego zakładu kąpielowego przy ul. Kilińskiego 120.

— Czekamy z państwem razem na cholera.

a) Wobec ewentualnej możliwości, zawleczenia do Łodzi epidemii cholery, aż a yckiej wydział zdrowotności publicznej przygotował w szpitalu dla ostro zakażonych w Radogoszczu specjalny barak choleryczny.

— Bezpłatne badanie gruźlicy.

a) Po całym mieście rozplakatowane zostały ogłoszenia sekcji do walki z gruźlicą o bezpłatnym udzielaniu porad chorym zagrożonym gruźlicą i dokonywaniu bezpłatnie analizy płwocin w lokalu sekcji przy ul. Dzielnej Nr. 28.

— Zakład dla leczenia świerzbu.

Z dnia 8 listopada r. b. miejski zakład dla leczenia świerzbu z powodu zepsucia kotła parowego, aż do odwołania został zamknięty.

— Strajk farmaceutów łódzkich.

Dotychczasowy system (dwuzmianowy) obsługi w aptekach w ciągu 14 godzin na dobę został zagrożony przez postanowienie aptekarzy zastosowania „sklepiarskiego systemu“ czynności aptek t. j. od godz. 9 rano do 2 pp i od 4 do 7 wiecz. Postanowienie to wywołane zostało chęcią zmniejszenia personela w aptekach ze względów oszczędnościowych.

W Warszawie pracownicy oparli się z stanowczością podjętym w tym kierunku próbom, co następstwem było wypowiedzenie ze strony właścicieli aptek posad wszystkim pracownikom z dn. 4 listopada r. b.

Solidaryzując się w zupełności ze stanowiskami kolegów warszawskich, wszystkie związki pracowników farmaceutów w Rzeczypospolitej Polskiej nowiły w razie swój protest w formie strajku.

W aptekach łódzkich strajk taki wyznaczone został na wtorek 9 listopada r. b. od godz. 8 i pół do godz. 5-ej pp.

— Nieślachanie złodziei kradzież.

a) Za pomocą przepiłowania sztaby zela włamywacze weszli do sklepu przy ul. Nowomiejskiej 8, należącego do spółki „M. Fabjuszewska i S. Chęta“ i skradli towaru wartości 150,000 mk.

Teatr i sztuka.

Dzisiaj „Hedda Gabler“ po cenach zniżki ukazuje się na tle nastrojowej dekoracji A. Proch w opracowaniu scenicznym A. Węgielki.

We czwartek dnia 11 b. m. teatr miejski wyjątkową premjere. Będzie nią jedna z najlepszych komedji przedwczoraj zmarłego a tak wiele wiadomego J. A. Kisielewskiego p. t. „Karykatura“ Reżyserję (wyjątkowo ciekawą i skomplikowaną) wodzi Dy. Zelwerowicz.

Komunikaty.

— Koncert w Klubie Oficerskim.

R. i. Kult. Oświat. D-owa Miasta zawiadamia, że koncert dla oficerów w lokalu Oficerskiego w środę t. j. dnia 10 b. m. odbędzie się.

O terminie następnego koncertu specjalne wzmianki.

Z Ligi Kobiet.

W środę 10 b. m. o godz. 7 wieczorem zebranie ważne bez względu na ilość członkiń.

* * *

Telefoniści Łodzi nie z II bronu Strz. Kan. X d-zij Poczta połowa 35 p. z frontu se deczne pozdrowienia dla pięknych Łódzianek, a także poszukujących matek dla niwazania korespondencji. Józef Szwarczyk, star. żoł. Tadeusz Sierżant, star. żoł. Zygmunt Wakisz i szer. Stanisław Sałaciński.

* * *

Podoficerowie 2 kop. 33 p. o. poczta nr. 18 poszukują chrestnych matek dla niwazania korespondencji.

Sierżant szt. Rykowski Tadeusz, Kierów Str. pluton. Daszkiewicz Józef, pluton. Zygmunt

Teatr lit. art. "BAGATELA"

w gmachu teatru „SCALA”
pod dykcją M. Tarłowskiego,
Cegielniana 18.

Ostatnie dwa dni ----- Programu № 3!
R. Gierasieński, Sew. Michałowski Helena Rinas.
Mila Kamińska, Lola Patroni, J. v. Roy, M. Zimmo, E. Boso, A. Górecki, M.
Dobrowolski, St. Szosland, M. Tarłowski.
„Budienny idzie” wielka aktualna satyra - polityczna rewja ze śpiewami i tańc. nap. Hen. Zbierzchowski.
Nadto część koncertowa: najnowsze numery solowe z udziałem całego zespołu,
Paczatek o g. 8.30: 00-0-0-0-0-00 Sala odrzana. 3513

Grand = Kino

72 Piotrkowska 72

Dziś premiera!

DLA DZIECI I MŁODZIEŻY DOZWOLONE

MIMOWOLNA ZBRODNIA

Dramat w 5 cz. wspaniały finał
„Nowa misja JUDEX'A”
ze znakomitym **René Cresto**
ulubieńcem dorosłych i dzieci

Obraz Agencji Kinem. „Corso” w Warszawie.

Początek og. 5 pp. w sobotę i niedzielę o 3 pp.
sala dobrze ogrzana

3525-1

ZAWIADOMIENIE.

Podajemy do łaskawej wiadomości naszych Sz. Klientów, że z dniem dzisiejszym zmien. firmę naszą na:

PRZEMYSŁ
Powroźniczy

NAPED

Spółka z ogr.
odpow.

Polecając się i nadal łaskawym względem naszych Sz. Odbiorców, pozostajemy z poważaniem

PRZEMYSŁ POWROŹNICZY
Dresslerowie, Raszalski, Ammer i B. essner
Spółka z ogr. odp.

3522-1

Zawiadomienie.

Mamy zaszczyt zawiadomić Sz. Klientele, że z dniem 1-go listopada r. b. jedyny pod względem elegancji i urządzeń nowoczesnych nasz zakład fryzjorski (salony damskie i męski, manicure) w Łodzi, przy ul. Moniuszki 2, - powiększyliśmy znacznie, przyczem zaangażowaliśmy pierwszorzędną siły fachowe.

W nadziei, iż najwybredniejszym wymaganiom szanownej naszej klienteli zadośćuczynimy, łączymy wyrazy poważania

3483-3

St. Szwarz i Fr. Jabłoński.

Gotowe PODKROJY

lekkie i ciężkie
POLECA

ul. S-K. AKC. HAWOLO VO-PRZEMYSŁ.

L. J. BORKOWSKI

PIOTRKOWSKA Nr. 48. TEL. Nr. 84. 3487-3

ZĘBY ZŁOTO!

stare s upujające
najwyższe ceny Ko
nstantynowska 2
lewa oficyna parter
WADRYCZ IV 3389-8

Kupuje

bizuterię, brylanty,
złoto srebro platynę
zegarki, i t. p. ceny najwyższe
LUBKA
SIENKIE WICZA 20 m. 16
part. osł. wejście. 3521-7

Potrzebni chłopcy lub dziewczęta

Z KAUCJĄ DO ROZNOSZENIA G A Z E T

Zgłaszać się do „ROZWOJU”

NADESZŁY

Oryginalne angielskie taśmy

kalka i gumki do wycierania, papier woskowy,
farby i t. p. CENY NIZKIE

Gustaw Roman Szulc

Skład maszyn do pisania i artykułów biurowych
Piotrkowska 144. 3389-3

Zaginął bilet przewoźny wyd.
z kolei Radomskiej na imię
Rozalii Tyralskiej bufetu st.
Ujazd.

Henryk Karkowski zagubił legi
tymację chlebową na 4 osoby.
11531-1

KINO-TEATR

Nowosci

Piotrkowska ród Główna

Dziś

i dni następnych

„ZDOBYWCA”

czyli

Dzieje pogromcy
serc niewieścich
według powieści

Jolanty Mares

w 6 ciu częściach

Schulzki i Hedda Vernon

w rolach głównych
Pierwszy seans 6.30
3325 ostatni 8.13

